

*А. Кравчук,
студентка,
О. Зимовець,
старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ

Постановка проблеми. У сучасному світі, де знання іноземної мови є важливою складовою успішної інтеграції особистості у глобальний простір, постає питання підвищення ефективності викладання іноземної мови, зокрема англійської. Традиційні методи навчання часто не дають змоги повною мірою активізувати когнітивні та комунікативні здібності учнів, що потребує впровадження інноваційних підходів у навчальний процес. Одним із таких підходів є когнітивно-комунікативний, який акцентує увагу не лише на засвоєнні лексичних та граматичних конструкцій, але й на розвитку мислення та мовленнєвої діяльності учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом багато вітчизняних та зарубіжних науковців звертають увагу на важливість використання когнітивно-комунікативного підходу у навчанні англійської мови. Зокрема, у своїх дослідженнях Романчук С. та Хроленко О. А. наголошують на тому, що даний підхід сприяє розвитку критичного мислення та активному засвоєнню матеріалу через інтерактивні методи навчання. Свінціцька Д. В. і Купчишина В. Ч. стверджують, що поєднання когнітивних та комунікативних елементів у процесі навчання значно покращує мовленнєву компетентність учнів.

Мета статті – дослідити ефективність застосування когнітивно-комунікативного підходу у процесі викладання англійської мови для підвищення якості засвоєння матеріалу та розвитку комунікативних вмінь учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній методиці викладання іноземних мов особлива увага приділяється пошуку ефективних підходів, що сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів та їхньої мовленнєвої активності. Одним із таких підходів є когнітивно-комунікативний підхід, який поєднує в собі два важливі аспекти навчання: когнітивний, що спрямований на розвиток мислення, та комунікативний, що акцентує увагу на практичному використанні мови в реальних ситуаціях.

Слово «когнітивний» походить від латинського дієслова “*cogno*” – знати. Поняття «когнітивний» вивчається у психології. Оскільки ця наука досліджує особистість у різних її проявах, дослідники звернули увагу на пізнавальні процеси, якими послуговується особистість у процесі знайомства зі світом, опанування різними галузями знань тощо. Тому психологи стверджують, що індивідууми – не просто машини, які сліпо і механічно реагують на внутрішні чинники або на події в зовнішньому світі. З когнітивної точки зору, розум

людини є щось більше, ніж інформація, яка надходить ззовні [1: 34-47]. Когнітивний підхід полягає в прагненні зрозуміти, яким чином ми розшифруємо інформацію про реальну дійсність і організуємо її з тим щоб проводити порівняння, вирішувати проблеми, що постають перед нами кожен хвилину.

Когнітивно-комунікативний підхід заснований на принципі інтеграції мовних і мисленневих процесів. Він допомагає учням не просто запам'ятовувати нові слова чи граматичні структури, а усвідомлено опрацьовувати матеріал через критичне мислення, аналіз та синтез інформації, що дозволяє учням краще розуміти логіку мовної системи, знаходити міжмовні паралелі, а також застосовувати знання у нових комунікативних ситуаціях [1: 34-47].

Один із ключових елементів цього підходу – це активне залучення учнів до процесу навчання через взаємодію в парах чи групах, обговорення реальних життєвих ситуацій, розв'язання проблемних завдань та створення власних мовленневих продуктів [2: 131-134]. Завдяки цьому учні не тільки засвоюють нові знання, а й навчаються їх активно використовувати для досягнення конкретних комунікативних цілей.

Особливу роль у когнітивно-комунікативному підході відіграють інтерактивні методи навчання (рольові ігри, дискусії, проєктні роботи), які створюють можливості для активного використання мови, стимулюють творче мислення і допомагають учням розвивати гнучкість у мовленні [3: 87-93]. Наприклад, під час рольової гри учні мають не тільки правильно вживати граматичні структури й лексику, але й адаптуватися до нових обставин, розв'язувати проблеми та взаємодіяти з іншими, що значно підвищує їхні комунікативні навички.

Завдяки тому, що зміст когнітивно-комунікативного підходу має відповідати природній пізнавальній поведінці особистості, у здобувача освіти відбуватиметься формування сприйняття навчального матеріалу, уявлення про мовні явища, що, в свою чергу, відобразатиметься на його пам'яті, мисленні, мовленні, увазі тощо. Так, В. Слабоуз з цього приводу зазначає, що «... в наш час склався не лише авторитетний напрям, а й провідна парадигма, методологія лінгвістичних досліджень, яка претендує на найбільшу ефективність...» [2: 131-134].

Значний акцент у когнітивно-комунікативному підході робиться на використанні автентичних матеріалів, які занурюють учнів у реальні умови використання мови. Зазвичай це статті з газет, уривки з фільмів, пісні чи інтерв'ю [3: 87-93]. Використання таких матеріалів робить навчальний процес більш цікавим і мотиваційним для учнів, адже вони відчують себе частиною глобального світу, де англійська мова є засобом спілкування.

Варто зауважити і те, що когнітивно-комунікативний підхід передбачає розвиток в учнів навичок самостійного пошуку інформації та критичного аналізу отриманих даних, що є важливим для загального інтелектуального розвитку учнів. У такій системі вчитель виступає не тільки як джерело знань, а як фасилітатор, що спрямовує учнів, допомагає їм знайти власні стратегії навчання та стимулює самостійну роботу з матеріалом.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Застосування когнітивно-комунікативного підходу у викладанні англійської мови значно підвищує ефективність навчального процесу. Завдяки інтеграції когнітивних і комунікативних елементів учні не тільки засвоюють мовні знання, але й вчаться активно використовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. Даний підхід розвиває критичне мислення, здатність до самостійного пошуку інформації та сприяє розвитку гнучких мовленнєвих навичок. Перспективи подальших розвідок у цій галузі полягають у дослідженні конкретних методів і технік, які найкраще активізують когнітивну та комунікативну діяльність учнів на різних етапах навчання англійської мови. Окрім того, перспективним є дослідження впливу когнітивно-комунікативного підходу на розвиток навичок критичного мислення та вміння працювати з автентичними матеріалами, що відображають реальні комунікативні ситуації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Романчук С. Роль когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземних мов студентами. *International Science Journal of Education and Linguistics*. Vol. 2, No. 6. 2023. С. 34-47.

2. Свінціцька Д. В., Купчишина В. Ч. Провадження когнітивно-комунікативного підходу у викладанні іноземних мов для здобувачів освіти. Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Тези XXV Міжнародної наук.-практ. конф. (1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 131-134.

3. Хроленко О. А. Особливості застосування когнітивно-комунікативного підходу до навчання майбутніх судноводіїв англійської професійної лексики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Наук. журнал. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2022. № 1 (138). С. 87-93.